

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

14 ianuarie 2010*

În cauza C-226/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Verwaltungsgericht Oldenburg (Germania), prin decizia din 13 mai 2008, primită de Curte la 26 mai 2008, în procedura

Stadt Papenburg

împotriva

Bundesrepublik Deutschland,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a doua, domnii C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris și L. Bay Larsen (raportor), judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 26 martie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Stadt Papenburg, de K. Füller, Rechtsanwalt;
- pentru Bundesrepublik Deutschland, de W. Ewer, Rechtsanwalt;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de doamnele B. Eggers și D. Recchia, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 9 iulie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 2 alineatul (3), a articolului 4 alineatul (2) și a articolului 6 alineatele (3) și (4) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006 (JO L 363, p. 368, Ediție specială, 15/vol. 18, p. 147, denumită în continuare „Directiva habitate”).
- ² Această cerere a fost prezentată în cadrul unui litigiu între Stadt Papenburg (orașul Papenburg), pe de o parte, și Bundesrepublik Deutschland, pe de altă parte, cu privire la acordul pe care acest stat intenționează să îl exprime în legătură cu proiectul de listă a siturilor de importanță comunitară (denumite în continuare „SIC”), stabilit de Comisia Comunităților Europene și care include un sit aflat pe Ems, în aval de teritoriul acestui oraș.

Cadrul juridic

Dreptul comunitar

3 Articolul 2 alineatul (3) din Directiva habitate are următorul cuprins:

„Măsurile adoptate în temeiul prezentei directive trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.”

4 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Directiva habitate, „se instituie o rețea ecologică europeană coerentă, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. Compusă din situri care adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II, această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective”.

5 Articolul 4 alineatele (1) și (2) din directiva menționată prevede:

„(1) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapă 1) și a informațiilor științifice pertinente, fiecare stat membru propune o listă de situri de pe teritoriul său, indicând, pentru fiecare dintre ele, tipurile de habitate naturale din anexa I și speciile indigene din anexa II adăpostite de respectivul sit. [...]

Lista este transmisă Comisiei în termen de trei ani de la notificarea prezentei directive, însoțită de informații despre fiecare sit. [...]

(2) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 2) și, atât în cadrul fiecăreia dintre cele nouă regiuni biogeografice prevăzute la articolul 1 litera (c) punctul (iii), cât și al ansamblului teritoriului prevăzut la articolul 2 alineatul (1), Comisia stabilește, prin acord cu fiecare stat membru, un proiect de listă a siturilor de importanță comunitară, pornind de la listele întocmite de statele membre și punându-le în evidență pe acelea care adăpostesc unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare sau specii prioritare.

Statele membre ale căror situri adăpostind unul sau mai multe tipuri de habitate naturale prioritare și specii prioritare reprezintă mai mult de 5 % din teritoriul lor național pot, prin acord cu Comisia, să solicite o aplicare mai flexibilă a criteriilor enumerate în anexa III (Etapa 2) la selectarea siturilor de importanță comunitară de pe teritoriul lor.

Comisia adoptă, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 21, lista siturilor selectate ca situri de importanță comunitară [...].”

- 6 Anexa III la Directiva habitate prevede, în ce privește Etapa 2, intitulată „Evaluarea importanței comunitare a siturilor incluse pe listele naționale”:

„(1) Toate siturile identificate de statele membre conform etapei 1 și care conțin tipuri de habitate naturale și/sau specii prioritare sunt considerate situri de importanță comunitară.

(2) La evaluarea importanței comunitare a altor situri de pe listele naționale ale statelor membre, de exemplu, din punctul de vedere al contribuției respectivelor situri la menținerea sau readucerea unui habitat natural din anexa I sau a unei specii din anexa II la un stadiu corespunzător de conservare și/sau la coerența rețelei Natura 2000, se țin seama de următoarele criterii:

- (a) valoarea relativă a sitului la nivel național;
- (b) localizarea geografică a sitului față de rutele de migrație ale speciilor din anexa II și situațiile în care situl aparține unui ecosistem continuu, situat de o parte și de cealaltă a uneia sau a mai multe frontiere interne ale Comunității;
- (c) suprafața totală a sitului;
- (d) numărul de habitate naturale din anexa I și de specii din anexa II prezente în sit;
- (e) evaluarea ecologică globală a importanței pe care o prezintă situl pentru ariile biogeografice respective și/sau pentru întreg teritoriul menționat la articolul 2, atât în ceea ce privește caracteristicile sale cu caracter unic, cât și felul în care acestea se combină.”

7 Articolul 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate prevede:

„(2) Statele membre iau măsurile necesare pentru a evita, pe teritoriul ariilor speciale de conservare, deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbarea speciilor pentru care au fost desemnate respectivele arii, în măsura în care perturbările respective ar putea fi relevante în sensul obiectivelor prezentei directive.

(3) Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, *per se* sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus unei evaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. În funcție de concluziile evaluării respective și în conformitate cu dispozițiile alineatului (4), autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.

(4) Dacă, în ciuda unui rezultat negativ al evaluării efectelor asupra sitului și în lipsa unei soluții alternative, planul sau proiectul trebuie realizat, cu toate acestea, din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000. Statul membru informează Comisia cu privire la măsurile compensatorii adoptate.

În cazul în care situl respectiv adăpostește un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie prioritară, singurele considerente care pot fi invocate sunt cele legate de sănătatea sau siguranța publică, de anumite consecințe benefice de importanță majoră pentru mediu sau, ca urmare a avizului Comisiei, de alte motive cruciale de interes public major.”

Dreptul național

- 8 Articolul 28 alineatul 2 din Legea fundamentală (Grundgesetz) are următorul cuprins:

„Orașelor trebuie să li se garanteze dreptul de a reglementa, pe propria răspundere, toate chestiunile de nivel local, în limitele legii. Asocierile de orașe au de asemenea dreptul la autonomie administrativă, potrivit legii și în limitele atribuțiilor lor stabilite prin lege. Garantarea autonomiei administrative trebuie să se extindă la elementele esențiale ale autonomiei financiare; aceste elemente esențiale trebuie să includă dreptul orașelor la o sursă de venituri fiscale bazate pe puterea economică, precum și dreptul de a stabili valoarea taxării acestor surse.”

- 9 Instanța de trimitere interpretează această dispoziție în sensul că autonomia administrativă garantată prin Legea fundamentală orașelor conferă acestora dreptul la luarea în considerare a intereselor lor atunci când măsurile a căror sferă de aplicare depășește teritoriul orașului produc efecte de durată asupra dezvoltării acestora sau perturbază pe o durată semnificativă anumite planuri suficient de concrete și de serioase. De asemenea, acest drept ar exista și în cazul măsurilor puse în aplicare în afara teritoriului orașului în măsura în care acesta este afectat vizibil în mod deosebit.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 10 Stadt Papenburg este un oraș portuar din landul Saxonia Inferioară aflat pe malurile fluviului Ems și care găzduiește un șantier naval.
- 11 De fiecare dată când o navă cu pescaj de 7,3 metri urmează să navigheze între șantierul naval și Marea Nordului, este necesară creșterea adâncimii Emsului prin „dragări necesare”. Printr-o decizie din 31 mai 1994 a Wasser- und Schifffahrtsdirektion

Nordwest (Direcția Apelor și a Navigației Nord-Vest), Stadt Papenburg, Landkreis Emsland și Wasser- und Schifffahrtsamt Emden (Oficiul Apelor și al Navigației Emden) au fost autorizate să efectueze lucrări de dragare a acestui fluviu, atunci când acest lucru se dovedește necesar. Decizia respectivă este definitivă și implică, potrivit dreptului german, faptul că „dragările necesare” ulterioare sunt considerate autorizate.

- 12 La 17 februarie 2006, Bundesrepublik Deutschland a notificat Comisiei anumite părți ale fluviului situate în aval de teritoriul Stadt Papenburg și denumite „Unterems und Außenems” (Emsul inferior și Emsul exterior), ca potențiale SIC în sensul Directivei habitate.
- 13 Comisia a înscris aceste părți ale Emsului în proiectul său de listă a SIC. Aceasta a solicitat Bundesrepublik Deutschland să își exprime acordul în această privință, potrivit articolului 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate.
- 14 La 20 februarie 2008, Stadt Papenburg a declanșat o acțiune la Verwaltungsgericht Oldenburg, prin care a solicitat să se interzică Bundesrepublik Deutschland aprobarea proiectului de listă. Reclamantul a arătat că un acord din partea statului membru menționat ar constitui o încălcare a autonomiei administrative de care dispune Stadt Papenburg în temeiul dreptului constituțional german.
- 15 Potrivit Stadt Papenburg, planurile și investițiile acestuia, precum și dezvoltarea sa economică în calitate de oraș portuar în care se găsește un șantier naval depind de posibilitatea pe care orașul o oferă navelor de dimensiuni mari de a continua navigația pe Ems. Stadt Papenburg își manifestă temerea că, în cazul înscrierii Unter-und Außenems pe lista SIC, dragările necesare vor fi supuse în viitor, în mod individual, evaluării prevăzute la articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate.

- 16 Bundesrepublik Deutschland solicită respingerea acțiunii. Aceasta susține că luarea în considerare a intereselor de care se prevalează Stadt Papenburg în raport cu decizia privitoare la acordul în cauză în acțiunea principală ar constitui o încălcare a dreptului comunitar. În temeiul articolului 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate, statul membru nu ar putea adopta decizia în această privință decât pe baza unor criterii de mediu.
- 17 Prin ordonanța din 31 martie 2008, care a dobândit autoritate de lucru judecat, Verwaltungsgericht Oldenburg a admis cererea de măsuri provizorii formulată de Stadt Papenburg și a interzis Bundesrepublik Deutschland să își exprime acordul anterior pronunțării asupra acțiunii.
- 18 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Oldenburg a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din [Directiva habitate] permite unui stat membru să refuze, pentru alte motive decât cele de protecție a mediului, exprimarea acordului său referitor la proiectul de listă a siturilor de importanță comunitară stabilit de Comisie în privința unuia sau a mai multe situri?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, se numără printre aceste motive și interesele orașelor și cele ale asocierilor de orașe, în special planurile acestora, proiectele de planuri și alte interese privind dezvoltarea viitoare a propriului teritoriu?
- 3) În cazul unui răspuns afirmativ la prima și la a doua întrebare, al treilea considerent al [Directivei habitate], articolul 2 alineatul (3) din aceasta sau alte norme de drept

comunitar impun ca statele membre și Comisia să țină seama de astfel de motive cu ocazia aprobării și a stabilirii listei siturilor de importanță comunitară?

- 4) În cazul unui răspuns afirmativ la a treia întrebare, un oraș afectat de înscrierea pe listă a unui anumit sit poate susține în mod valabil în justiție, întemeindu-se pe dreptul comunitar și ulterior adoptării definitive a listei, că lista menționată încalcă dreptul comunitar, întrucât interesele sale nu au fost luate în considerare sau nu au fost luate în considerare în măsură suficientă?

- 5) Lucrările de întreținere continue efectuate pe canalele navigabile ale estuarelor și autorizate definitiv în temeiul dreptului național anterior expirării termenului pentru transpunerea [Directivei habitate] trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor lor asupra sitului în conformitate cu articolul 6 alineatele (3) și (4) din directivă în cazul în care aceste lucrări continuă ulterior înscrierii sitului pe lista siturilor de importanță comunitară?”

Cu privire la cererea de redeschidere a procedurii orale

¹⁹ Prin înscrisul depus la grefa Curții la 17 septembrie 2009, Stadt Papenburg a solicitat Curții să dispună redeschiderea procedurii orale, în temeiul articolului 61 din Regulamentul de procedură.

²⁰ În susținerea cererii sale introductive, Stadt Papenburg arată că, în concluziile sale, doamna avocat general a formulat răspunsul pe care a propus Curții să îl dea la a cincea întrebare preliminară în temeiul unei descrieri a situației de fapt de natură a induce în eroare Curtea. În special, Stadt Papenburg subliniază că, spre deosebire de ce ar lăsa să se înțeleagă doamna avocat general, decizia de aprobare a Wasser-und Schifffahrtsdirektion Nordwest din 31 mai 1994, prin care s-a aprobat efectuarea de lucrări de

dragare a Emsului de către Stadt Papenburg, Landkreis Emsland și Wasser-und Schifffahrtsamt Emden, atunci când acest lucru se dovedește necesar, nu este prima decizie de acest tip referitoare la navigabilitatea Emsului. Pe de altă parte, nu se impunea să se considere că Emsul este un fluviu pe care, în starea naturală a acestuia, nu pot naviga decât nave cu un pescaj maxim de 6,3 metri. O astfel de situație ar fi rezultatul dragărilor autorizate anterior. În cele din urmă, Stadt Papenburg contestă, de asemenea, argumentele invocate de doamna avocat general în susținerea răspunsului formulat la prima întrebare.

- 21 În această privință, trebuie amintit că, din oficiu, la propunerea avocatului general sau la cererea părților, Curtea poate dispune redeschiderea procedurii orale, în conformitate cu articolul 61 din Regulamentul de procedură, în cazul în care consideră că nu este suficient lămurită sau că trebuie să soluționeze cauza pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților (a se vedea în special Hotărârea din 26 iunie 2008, Burda, C-284/06, Rep., p. I-4571, punctul 37, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2009, Liga Portuguesa de Futebol Profissional și Bwin International, C-42/07, Rep., p. I-7633, punctul 31).
- 22 În speță, reiese că, prin susținerile sale, Stadt Papenburg arată, în esență, pe de o parte, că anumite elemente de fapt pe care se întemeiază analiza doamnei avocat general sunt inexacte și, pe de altă parte, că opinia acesteia privind interpretarea articolului 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate este eronată.
- 23 În ce privește primul punct, trebuie amintit că, în temeiul articolului 234 CE, care se întemeiază pe o separare netă a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, aceasta, în special, nu este abilitată să se pronunțe decât cu privire la interpretarea sau la validitatea unui text comunitar pornind de la faptele care îi sunt indicate de instanța națională (a se vedea în special Hotărârea din 16 martie 1978, Oehlschläger, 104/77, Rec., p. 791, punctul 4, precum și Hotărârea din 16 septembrie 1999, WWF și alții, C-435/97, Rec., p. I-5613, punctul 31), care, coroborate cu elementele de drept furnizate de instanța de trimitere, trebuie să permită Curții să răspundă în mod util la întrebările adresate (a se vedea, în acest sens, în special Hotărârea din 11 septembrie 2008, Eckelkamp și alții, C-11/07, Rep., p. I-6845, punctul 28).

- 24 Or, se impune constatarea că decizia de trimitere cuprinde toate informațiile necesare pentru a permite Curții să răspundă în mod util la întrebările care îi sunt adresate și, în special, la prima întrebare.
- 25 În ce privește al doilea punct, este suficient să se constate că solicitarea Stadt Papenburg nu cuprinde niciun element care ar putea pune în evidență utilitatea sau necesitatea unei redeschideri a procedurii orale.
- 26 Prin urmare, Curtea, după ascultarea avocatului general, decide că nu este necesar să se dispună redeschiderea procedurii orale.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 27 Trebuie amintit că articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate prevede că, pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 2) la aceasta, Comisia stabilește, prin acord cu fiecare stat membru, un proiect de listă a SIC pentru fiecare dintre regiunile biogeografice menționate la articolul 1 litera (c) punctul (iii) din această directivă, pornind de la listele întocmite de statele membre.
- 28 Anexa III la Directiva habitate, care reglementează criteriile de selecție a siturilor eligibile pentru identificare ca SIC și pentru desemnare ca arii speciale de conservare, enumeră, în ce privește Etapa 2 din anexa menționată, criterii de evaluare a importanței comunitare a siturilor incluse în listele naționale.

- 29 Or, aceste criterii de evaluare au fost definite în funcție de obiectivul de conservare a habitatelor naturale sau a speciilor de faună și floră sălbatică enumerate în anexa I sau, respectiv, în anexa II la Directiva habitate, precum și în funcție de obiectivul de coerență al Natura 2000, respectiv sistemul ecologic european al ariilor speciale de conservare prevăzut la articolul 3 alineatul (1) din Directiva habitate.
- 30 Prin urmare, articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate, astfel cum este redactat, nu prevede luarea în considerare a altor cerințe decât cele referitoare la conservarea habitatelor naturale, precum și a speciilor de faună și floră sălbatică sau la constituirea sistemului Natura 2000, cu ocazia stabilirii de către Comisie, prin acord cu fiecare stat membru, a unui proiect de listă a SIC.
- 31 Dacă, în faza procedurii de clasificare, reglementată prin articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate, li s-ar permite statelor membre să refuze exprimarea acordului pentru alte motive decât cele de protecție a mediului, ar fi pusă în pericol realizarea obiectivului vizat la articolul 3 alineatul (1) din Directiva habitate, respectiv constituirea sistemului Natura 2000, care este compus din situri ce adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II la directiva menționată și care permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective.
- 32 Aceasta ar fi situația, în special, dacă statele membre ar putea refuza exprimarea acordului din rațiuni economice, sociale și culturale, precum și ca urmare a unor particularități regionale și locale, la care face referire articolul 2 alineatul (3) din Directiva habitate, care, de fapt, astfel cum a arătat doamna avocat general la punctul 38 din concluzii, nu creează o derogare de la sistemul general de protecție instituit prin această directivă.
- 33 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că nu permite unui stat

membru să refuze, pentru alte motive decât cele de protecție a mediului, exprimarea acordului său cu privire la includerea unuia sau a mai multe situri în proiectul de listă a SIC stabilit de Comisie.

Cu privire la întrebările a doua-a patra

- 34 Având în vedere răspunsul dat la a prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua, la a treia și la a patra întrebare.

Cu privire la a cincea întrebare

- 35 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă lucrările de întreținere continue efectuate la canalul navigabil al estuarului vizat prin acțiunea principală, care nu sunt direct legate de gestiunea sitului sau necesare pentru aceasta și care au fost deja autorizate în temeiul dreptului național anterior expirării termenului de transpunere a Directivei habitate, trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor lor asupra sitului respectiv, în măsura în care pot afecta în mod semnificativ situl vizat, în conformitate cu articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate, în cazul în care aceste lucrări continuă ulterior includerii pe lista SIC a sitului pe care l-ar putea afecta, în temeiul articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf.
- 36 În temeiul articolului 6 alineatul (3) prima teză din Directiva habitate, un plan sau un proiect care ar putea afecta în mod semnificativ aria nu poate fi autorizat fără o evaluare prealabilă a efectelor potențiale asupra sitului (Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, Rec., p. I-7405, punctul 22).

37 Prin urmare, se impune mai întâi examinarea problemei dacă lucrările de dragare din acțiunea principală sunt incluse în noțiunea „plan” sau „proiect” menționată la articolul 6 alineatul (3) prima teză din Directiva habitate.

38 În acest scop, este important de amintit că, întrucât Curtea a constatat că Directiva habitate nu definește noțiunile „plan” și „proiect”, aceasta a indicat că noțiunea „proiect” care apare la articolul 1 alineatul (2) a doua liniuță din Directiva 85/337/CEE a Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (JO L 175, p. 40, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 174) este pertinentă în vederea identificării noțiunii „plan” sau „proiect” în sensul Directivei habitate (Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctele 23, 24 și 26).

39 Or, o activitate care constă în lucrări de dragare a unui canal navigabil poate fi inclusă în sfera noțiunii „proiect” în sensul articolului 1 alineatul (2) a doua liniuță din Directiva 85/337, care menționează „alte intervenții în mediul natural sau asupra peisajului, inclusiv cele care implică exploatarea resurselor minerale”.

40 Prin urmare, se poate considera că o astfel de activitate face parte din sfera noțiunii „proiect”, care apare la articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

41 În continuare, faptul că activitatea menționată a fost autorizată definitiv în temeiul dreptului național anterior expirării termenului de transpunere a Directivei habitate nu constituie, prin el însuși, un obstacol în raport cu considerarea acestei activități, în cadrul fiecărei intervenții pe canalul navigabil, drept un proiect distinct în sensul Directivei habitate.

42 În situația contrară, lucrările menționate de dragare a canalului vizat, care nu sunt direct legate de gestiunea sitului sau necesare pentru aceasta, în măsura în care pot

afecta situl în mod considerabil, ar fi sustrate *a priori* și permanent de la orice evaluare prealabilă a efectelor lor asupra sitului în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, precum și de la procedura prevăzută la alineatul (4) al acestui articol.

43 Astfel, realizarea obiectivului de conservare a habitatelor naturale, precum și a speciilor de faună și floră sălbatică, urmărit prin Directiva habitate, ar risca să nu fie pe deplin asigurată.

44 Contrar celor susținute de Stadt Papenburg și de Comisie, niciun motiv întemeiat pe principiul securității juridice sau pe cel al încrederii legitime nu se opune ca lucrările de dragare a canalului în cauză în acțiunea principală, chiar și atunci când acestea au fost autorizate cu titlu permanent în temeiul dreptului național, să fie supuse procedurii prevăzute la articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate, în calitate de proiecte distincte și succesive.

45 În ce privește principiul securității juridice, acesta impune în special ca o reglementare care produce consecințe nefavorabile față de particulari să fie clară și exactă, iar aplicarea ei să fie previzibilă pentru justițiabili (Hotărârea din 7 iunie 2005, VEMW și alții, C-17/03, Rec., p. I-4983, punctul 80). Or, aceasta este situația Directivei habitate în raport cu situația în cauză în acțiunea principală.

46 În ce privește principiul protecției încrederii legitime, este important de arătat că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că o normă nouă se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații ce a apărut sub incidența normei vechi, iar domeniul de aplicare al principiului protecției încrederii legitime nu poate fi extins până la a împiedica, în mod general, aplicarea noii norme în cazul efectelor viitoare ale situațiilor apărute sub incidența reglementării anterioare (a se vedea în special Hotărârea din 29 ianuarie 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Rec., p. I-1049, punctele 50 și 55).

- 47 În cele din urmă, trebuie arătat că, dacă, având în vedere în special recurența, natura sau condițiile de executare a lucrărilor de întreținere din cauza principală, se poate considera că acestea constituie o operațiune unică, în special atunci când au drept obiectiv menținerea unei anumite adâncimi a canalului navigabil prin dragări periodice și necesare în acest scop, aceste lucrări de întreținere pot fi considerate un singur proiect în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate.
- 48 În acest caz, întrucât un astfel de proiect a fost autorizat anterior datei de expirare a termenului de transpunere a Directivei habitate, acesta nu ar fi supus normelor privitoare la procedura de evaluare prealabilă a efectelor proiectului asupra sitului vizat și stabilite prin această directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2006, Comisia/Austria, C-209/04, Rec., p. I-2755, punctele 53-62).
- 49 Totuși, întrucât, potrivit articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf din Directiva habitate, situl vizat ar fi înscris pe lista siturilor selecționate ca SIC întocmită de Comisie, în cazul executării unui astfel de proiect, ar fi aplicabile dispozițiile articolului 6 alineatul (2) din această directivă, care permit îndeplinirea obiectivului esențial de conservare și de protecție a calității mediului, inclusiv conservarea habitatelor naturale, precum și a speciilor de faună și floră sălbatică, și stabilește o obligație de protecție generală care constă în evitarea deteriorărilor, precum și a perturbărilor care ar putea avea efecte semnificative în raport cu obiectivele acestei directive (a se vedea Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctele 37 și 38, și Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Dragaggi și alții, C-117/03, Rec., p. I-167, punctul 25). În temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva habitate, anterior întocmirii listei menționate de Comisie, un astfel de sit, în măsura în care ar figura deja pe o listă națională transmisă Comisiei în vederea înscrierii acestuia pe lista comunitară, nu ar trebui să fie supus unor intervenții care riscă să compromită grav caracteristicile ecologice ale acestuia (Hotărârea din 14 septembrie 2006, Bund Naturschutz in Bayern și alții, C-244/05, Rec., I-8445, punctele 44 și 47).
- 50 Ținând seama de cele de mai sus, trebuie să se răspundă la a cincea întrebare că articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că lucrările de întreținere continue efectuate la canalul navigabil al estuarelor, care nu sunt legate de gestiunea sitului sau necesare pentru aceasta și care au fost deja autorizate în

temeiul dreptului național, anterior expirării termenului de transpunere a Directivei habitate, trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor lor asupra sitului respectiv, în măsura în care pot afecta în mod semnificativ situl vizat, în conformitate cu dispozițiile menționate în cazul în care aceste lucrări continuă ulterior includerii pe lista SIC a sitului, în temeiul articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf din această directivă.

- 51 Dacă, având în vedere în special recurența, natura sau condițiile de executare a lucrărilor menționate, se poate considera că acestea constituie o operațiune unică, în special atunci când au drept obiectiv menținerea unei anumite adâncimi a canalului navigabil prin dragări periodice și necesare în acest scop, aceste lucrări de întreținere pot fi considerate un singur proiect, în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 52 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) **Articolul 4 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006, trebuie interpretat în**

sensul că nu permite unui stat membru să refuze, pentru alte motive decât cele de protecție a mediului, exprimarea acordului său cu privire la includerea unuia sau a mai multe situri în proiectul de listă a siturilor de importanță comunitară stabilit de Comisia Europeană.

- 2) Articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva 92/43, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105, trebuie interpretat în sensul că lucrările de întreținere continue efectuate la canalul navigabil al estuarelor, care nu sunt legate de gestiunea sitului sau necesare pentru aceasta și care au fost deja autorizate în temeiul dreptului național, anterior expirării termenului de transpunere a Directivei 92/43, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105, trebuie să facă obiectul unei evaluări a efectelor lor asupra sitului respectiv, în măsura în care pot afecta în mod semnificativ situl vizat, în conformitate cu dispozițiile menționate în cazul în care aceste lucrări continuă ulterior includerii sitului pe lista siturilor de importanță comunitară, în temeiul articolului 4 alineatul (2) al treilea paragraf din această directivă.

Dacă, având în vedere în special recurența, natura sau condițiile de executare a lucrărilor menționate, se poate considera că acestea constituie o operațiune unică, în special atunci când au drept obiectiv menținerea unei anumite adâncimi a canalului navigabil prin dragări periodice și necesare în acest scop, aceste lucrări de întreținere pot fi considerate un singur proiect, în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105.

Semnături